

0710

DE POSITIE VAN DEN NEDERLANDSCHEN LANDBOUW
BIJ DE JAARSWISSELING.

Op het einde van 1946 kunnen wij ons ternauwernood realiseeren hoe slecht de toestand in 1945 was. De uitgeputte grond bracht, mede door de ongunstige weersomstandigheden, een schrale oogst voort. Naar schatting slechts 60 pct. van normaal. De melkproductie beliep nog slechts ongeveer de helft van die van voor den oorlog. Van den varkens- en pluimveestapel was een goede fokkern bewaard, maar voor de voedselvoorziening van het Nederlandsche volk buiten den agrarischen sector was de beteekenis vrijwel tot nihil ineengeschrumpeld. Door inundaties en andere oorlogshandelingen lag in 1945 215.000 ha, d.w.z. rond 10 pct. van onzen cultuurgrond braak.

Het is verrassend hoe snel de landbouwproductie is toegenomen. De akkerbouw en tuinbouw hebben dit jaar weer een opbrengst geleverd, die nagenoeg gelijk komt aan een gemiddelde vooroorlogsche opbrengst. Het gunstige weer maakte voor een belangrijk deel het tekort aan kunstmest goed. De samenstelling der productie is nogal belangrijk gewijzigd ten gunste van de aardappelen, volksvoedsel bij uitnemendheid en willig exportartikel.

Onder leiding van den Dienst voor Landbouwherstel is het gelukt reeds in 1946 op ruim 10.000 ha na alle grond weer in cultuur te brengen. Hiervoor is een uiterste inspanning van onze boeren en landarbeiders noodzakelijk geweest. Vanzelfsprekend zullen, in het bijzonder op de met zout water geïnundeerde gronden, nog jaren de sporen van de vernieling in lagere opbrengsten zijn te merken. Ook de opbouw van de verwoeste boerderijen zal nog jaren vergen. Het blijft voorloopig in dit opzicht nog behelpen, maar belangrijk is, dat de grond weer bebouwd wordt. Verwacht mag worden, dat in 1947 bijkans alle grond weer in cultuur kan worden gebracht.

Onze rundveestapel neemt geleidelijk in omvang toe, al zal het nog wel eenige jaren duren, voordat de oude stand weer is bereikt. Bovendien belemmert de geringe hoeveelheid veevoer de verdere toeneming van de melkproductie. In 1946 werd nog geen driekwart van de normale productie gehaald en ook in 1947 zal waarschijnlijk deze productie niet kunnen worden overschreden.

Onze dierlijke veredelingsproductie - zuivel, varkensvleesch en eieren - droeg voorheen in belangrijke mate bij tot onzen uitvoer. In dit opzicht heeft zij nu nog weinig beteekenis.

L20
171

2206951

0 7200

63.33d

De directe vooruitsichten voor een ruiaere veevoederinvoer zijn nog niet erg rooskleurig. Er zijn nog teveel hongerige menschelijke magen in de wereld en bovendien is in de Vereenigde Staten en Canada de veestapel sterk uitgebreid. Maar over twee of drie jaren zal vermoedelijk toch wel de huidige schaarschte overwonnen zijn. Hoe staat onze traditioneele dierlijke veredelingsproductie er dan voor? Zullen wij kunnen concurreeren op de buitenlandsche markten met onze suivelproducten, bacon en eieren? Velen vragen zich dit met een bang hart af. Engeland is nog steeds de groote importeur van voedingsmiddelen. Merkwaardig is tegen welke lage prijzen dit land zich de aanvoer van boter uit Nieuw-Zeeland en Denemarcken, bacon uit Canada en Denemarcken weet te verzekeren in desen schaarschtetijd door middel van langdurige overeenkomsten.

Weliswaar is de buitenlandsche handel seer onoverzichtelijk door de beperkingen van het betalingsverkeer, waardoor voor hetzelfde product momenteel seer uiteenlopende prijzen worden gemaakt. Binnenkort wordt het vraagstuk van den verdelingsexport in den landbouw echter actueel. Dit vraagstuk klemt temeer, daar de toekomst van den van ouds belangrijken uitvoer van landbouwproducten naar Duitschland al seer onzeker is. Dit achterland met een groote industriele bevolking zal Nederland ook in dit opzicht heel moeilijk kunnen missen.

In de veredelingsproductie springt het scherpst naar voren wat voor nagenoeg onze geheele landbouwproductie geldt, nl. dat de productiekosten in ons land hoog zijn in vergelijking met andere landen. Uiteraard komt dit duidelijker aan het licht voor boter, die we moeten exporteeren dan voor tarwe, waarvan een invoerbehoefte in ons land bestaat. Op zichzelf is waarschijnlijk de tarwepositie economisch zwakker dan die van de dierlijke producten.

De hooge kostprijzen van de dierlijke producten zijn gedeeltelijk van tijdelijken aard; dese worden veroorzaakt door te weinig veevoeder en de buitensporig hoge prijzen op de wereldmarkt. Er zijn evenwel ook factoren van internen aard, die naar verhouding hoge productiekosten in ons land veroorzaken, ondanks den in doorsnee vruchtbaren grond en het gunstige klimaat. De oorzaak moet worden gezocht in de bij ons gebruikelijke en deels noodzakelijke productiemethoden, welke naar verhouding veel menschelijke arbeidskracht vereischen. De machine is bezig in den landbouw een soortgelijke revolutie te veroorzaken als een eeuw geleden in de nijverheid plaats vond. Lang bleken de landbouwwerkzaamheden te weerbarstig om machinaal te worden verriicht. Geleidelijk aan heeft het menschelijk vernuft ook hier steeds meer overwinningen geboekt. De drang naar mechanisatie is nog in belangrijke mate versterkt door de relatief groote loonstijging van landarbeiders. Op zichzelf beschouwd is het sociaal en economisch juist, dat in den landbouw voor gelijksoortigen arbeid een gelijk loon als in de industrie wordt be-

Y□

0/12/20

L maet

taald. De plotselinge overgang van laag loonpeil tot evenredig loonpeil heeft echter de consequentie, dat in landbouw ruiner met arbeidskracht/wordt, omgesprongen dan voorheen.

Het laat zich aanzien, dat voor het handhaven van een welvarenden landbouw in zijn huidige structuur in de toekomst een groot deel van de landbouwbevolking als tot nu toe het geval is, zal moeten afvloeien naar de industrie of zal moeten emigreeren. Pas als een uitweg is gevonden voor de overbezetting in sommige deelen van den landbouw heeft het zin tot rationalisatie op groote schaal over te gaan. Anders roept men slechts werkloosheid tevoorschijn. Overigens zit aan de verbetering van de productiemethoden ook vast een herverkeveling van groote deelen van onsen cultuurgrond. De vergaande versnippering van den grond tot één bedrijf behoorend en de geringe oppervlakte van vele bedrijven verhinderen een doelmatige exploitatie. Voor een breede welvaartspolitiek kan het er niet om begonnen zijn zoo veel mogelijk menschen onder te brengen in den landbouw, maar behoort het beginsel te zijn om de omstandigheden zoodanig te maken, dat de productiviteit zoo hoog mogelijk is. Als teeken van de o.i. verkeerde instelling zij erop gewezen, dat in bepaalde landbouwkringen bewust het pleit wordt gevoerd om in den Noordoostelijken polder zoo veel mogelijk bedrijven te stichten, ook al staat vast, dat grotere bedrijven economisch de voorkeur verdienen. Onder desen invloed dreigt de Noordoostelijke polder minder doelmatig te worden ingedeeld als de Wieringermeer.

Een heel gelukkig verschijnsel lijkt ons de toepassing der coöperatieve gedachte bij het aanschaffen en exploiteeren van groote landbouwwerktuigen. Hierbij zijn economisch beheer en zelfstandigheid vereenigbaar.

In het afgelopen jaar is telkens gebleken, dat de boeren en tuinders het veelvuldig ingrijpen in productie en prijzen - en niet te vergeten de controle daarop - beu zijn. Ook bij de Overheidsinstanties valt in dit opzicht tegensin te bespeuren. Gereedelijk heeft de Minister van Landbouw op velerlei gebied de teugels min of meer laten vieren. Een belangrijke beslissing voor den tuinbouw was, dat de prijsvorming van groenten weer geheel werd vrijgelaten! Bij het in eere herstellen van de veiling ging dan ook de vlag uit op 1 April. Eenzelfde gang van zaken is aanvankelijk gevolgd bij de aardappelen. Al gauw bleek, dat hier de voorkeur voor klei-aardappelen zoo groot was, dat de vrije prijzen te hoog opliepen. Noode is men weer tot regeling van den afzet overgegaan om de prijzen in ~~de~~ hand te houden. Ook de ervaringen van de consumenten ten opzichte van de groenteprijzen zijn weinig bevorderlijk voor het vertrouwen in de goede werking van de vrije markt. Hier schijnt evenwel het euvel te liggen in den groentehandel, die niet voldoende concurrerend werkt. Eenige ruimte tot uitbreiding van den varkensstapel moest later weer voor een deel ongedaan worden gemaakt.

07200

Het blijkt uit deze voorbeelden, dat de tendentie tot meer vrijheid in bedrijf en op de markt ingang vindt, maar dat in de huidige omstandigheden de voorwaarden voor een heilsame werking ervan nog niet zijn vervuld. Deze vrijheid zal evenwel beperkt dienen te blijven, nu in het belang van den consument, straks in het belang van den producent. Aan een zekere mate van speelruimte is echter soowel om economische als psychologische redenen ongetwijfeld behoefte.

23 December 1946.

J. Harving.